

Казки про жадібність

Кара за жадібність

Кара за жадібність Було три брати гуцули. Два старші поженилися таки в своїм селі та й поділилися вітцівським маєтком по половині, а третьому, наймолодшому, нічого не дали. Пішов він собі геть із свого села на сторону чужу і там у якогось газди служив, а відтак оженився і став газдувати. Але він мав великий жаль на своїх братів, що йому не дали ніякого віна з отчизни.

Одного разу брати перевідалися за наймолодшого брата та й пішли до нього ніби в гості. А він піймав зайчатко і держав собі в хаті. Брати, як прийшли та вздріли того зайчика, питаються:

— А то що?

— То мов щастя від овець! — каже він. А вони глипнули один на одного та й кажуть:

— Ба чи ти, братчику наш любий та солоденький, лишень не подарував нам це своє щастя, а собі друге устараєш, бо нам вівці дуже не хочять вестися.

— Подарувати вам, братчики мої любі та солоденькі, не можу, бо воно мені дуже дорого коштує, але якби ви мені повернули те, що я за нього дав, то я б вам відпродав, а собі пішов би та купив друге.

Вони порадилися та й дали йому сто баньок, бо він казав, що дав за нього сто баньок. Зав'язав брат їм зайчика в мішок і каже:

— Аби ви на дорозі не дивилися в мішок, бо втратите. Розв'яжіть міх аж дома в господі.

Вони пішли, та на дорозі закортіло їм таки подивитися на щастя, і каже один до другого:

— Ей, що би то таке було, аби ми не подивилися в міх — розв'яжм, брате, та подивімся. А будемо пантрувати добре, то ачей не втече.

Та й розв'язали мішок і вийняли зайчика. Взяли в руки й обзирають. А зайчик брик з рук та втік.

Вони — за ним, а він далі, далі, забіг у ліс і пропав. Пішли вони додому з нічим.

Ну вже він трохи втішився, що дістав сто баньок від братів, нібито віно з отчизни. Якось пішов він до лісу та й піймав молодого вовчика, і приніс додому, і годує. Але за якийсь час прийшли знов брати до нього та й уздріли того вовчика (а він уже був виріс великий), кажуть:

— А то що?

— Таж то биркун,— каже він.— Такий щасливий баран, що дуже ведуться вівці від нього. А вони кажуть:

— Який ти, братчику наш любий та солоденький, щасливий, недавно одно щастя продав та й уже друге маєш, а ми те втратили, а вівці нам, як не велися, так і не ведуться.— Та й розказали йому, як то було, що їм тоді зайчик утік.

— А що ж я вам,— каже він,— братчики мої любі та солоденькі, винен, що ви мене не послухали і міх розв'язали, я ж вам лиха не зичив.

— Ми тебе, братчику, й не винимо, самі винні, але, може б, ти нам ще цього свого биркуна подарував або продав, то ми вже б ліпше тебе слухали.

— Подарувати вам не подарую, бо й мені ніхто його не подарував, але як заплатите сто баньок, що я за нього дав, то відпродам.

Ну, слово по слову, та й купили вони в нього того биркуна за сто баньок; взяли і повели додому. Але брат їм казав, аби, як приведуть биркуна додому, пустили його на ніч у кошару межі вівці та й щоби не забувалися. Прийшли вони додому і ніяк не можуть погодитися, бо один хотів наперед до своєї, а другий наперед до своєї кошари впустити. Але відтак дорадили, аби всі вівці одного і другого разом до одної кошари зігнати і потім межі них пустити биркуна. Так і зробили: увечері зігнали всі вівці, впустили межі них биркуна, а самі пішли собі до хати. Але чують вони вночі такий у кошарі гриміт, що аж ляк проймає, але вони тішаться та й кажуть:

— А чуєш, як биркун вівці валує?

— Хай лиш валує, хай,— каже другий,— тож то будемо мати ягнят!

Але рано виходять, дивуються: всі вівці куди котра лежить. А вони собі ще ні в гадці. Але

дивляться за биркуном, а його ніде не видно. Стали шукати по всій кошарі — й сліду биркуна нема. Вони тоді до овець:

стали кликати, щоби вставали, а ті не хочуть, стали підіймати та придивлятися ліпше, а то всі вівці неживі! Биркун порозривав їх, вискочив із кошари і пішов безвісти. Гуцули заломили руки та й кажуть:

— А хай же його диявол візьме з його биркуном! Зібралися і йдуть знов до брата, що він їм такої шкоди наробив.

Ну, пішли вони та ідуть, уже недалеко від братової хати. А він глип у вікно, уздрів їх та й напудився, бо вже зміркував, що буде біда, коли вони так швидко до нього йдуть. Але не було часу ані де сховатися, ані втекти, бо вони вже входили. Тоді він крикнув на жінку:

— Завивайся чимборше!

Жінка вхопила швидко перемітку й зав'язалася, а він взяв та понатикав їй попід перемітку грошей: і грейцарів, і шісток. Наказує:

— Сідай на лавицю та сиди тихо! А сам узяв у руку тачівку. А на то входять брати його до хати і кажуть:

— А то що таке, брате?

— Та перемітка,— каже він,— то моє щастя від грошей. Як мені на що треба грошей, то я лиш скажу жінці:

«Завивайся!». Вона зав'ється, а я візьму та вдарю тачівкою по перемітці й скажу: «Давай грошей!» То й одразу випаде з-за перемітки стільки грошей, скільки треба. А дивіться-Взяв тачівку та ніби вдарив, але полегеньку, жінку по голові. З-за перемітки й випала шістка (10 центів). А він каже:

— Це мало, давай ще! — та й знов випало кільканадцять грейцарів, а він знов: — Це мало, давай ще! — Та й знов ніби ударив, і знову випало з-за перемітки кілька шісток.

Та й він уже так робить, аж поки не зміркував, що за переміткою вже немає грошей. А його брати дивляться на те та гадають собі: «Гей, боже! Коби то в нього цю перемітку як виманити, то би мали ми грошки!». Тим часом наймолодший брат каже до жінки:

— Буде вже! Розвивайся!

Жінка розвилася, а він каже:

— Побіжи ж та принеси за ці гроші горілки. Вона побігла й принесла горілки. Стали брати пити й забули, чого прийшли, та й так собі добре розмовляють, а далі кажуть:

— Чи ти, братчику, не подарував або не продав би нам цю перемітку?

— Чому б ні! — каже він.— Але вона коштувала мені самому сто баньок, як вернете їх, то продам.

Стали вони годитися. Але він нізащо не хоче спустити: сто баньок, а інакше — ні та й ні! Ну, нема що робити — вийняли вони й дали йому сто баньок. Відтак взяли перемітку, подякували й пішли додому. А він каже:

— Ну, тепер вже фayne маю віно з отчизни, більше вже і сам не хотів би.

Прийшли брати додому та й каже один до другого:

— Хай, братчику, перемітка вночі буде в тебе, але аби ти нічого з нею не робив, а завтра я прийду сюди із жінкою, то будуть одна й друга по черзі завиватися, а ми — ділитися.

Та й пішов додому, розказує жінці, що принесли. Але як лиш цей вийшов з хати, а той, що в нього лишилася перемітка, каже жінці:

— Завивайся в перемітку.

Вона завилася, а він ухопив тачівку й каже:

— Давай багато грошей!

Та й морснув її по голові тачівкою, гадав собі, що чим дужче вдарить, тим більше грошей з-за

перемітки випаде. Але звідти нічого не випало. Він морснув ще дужче, та знову нічого не випало. А він третій, а то теж нічого, а він четвертий, п'ятий, шостий... а то лиш потік рівчак крові жінці з голови, і вона протягнулася нежива. Затяг він десь жінку в лім (скалу), а сам пішов безвісти.

Вранці прийшов той другий із жінкою, дивиться — у брата нема нікого вдома. Що він шукає та кличе, а того нема та й нема. Тоді він каже:

— Ага, набрався братко грошків — не ждав мене, заховався, але зажди, братчику, та ж і я не дурний,— та й до жінки: — Ану шукаймо в хаті перемітку!

Стали вони шукати й знайшли якусь перемітку. Каже чоловік жінці:

— Завивайся!

Та завилася, а він ухватив тачівку — й лусь по голові, аж їй в очах свічки засвітилися й у вухах запінькотіло. Каже:

— Давай багато грошей!

А з-за перемітки нічого не випало. Він ударив другий раз, і знову нічого. А він третій, четвертий, п'ятий... а то як ніщо, так ніщо! Глянув він на жінку, а вона вже нежива. Напудився чоловік та в ноги, пішов безвісти.

Люди в селі дивляться, що в одного і другого хата все заперта та й заперта, й дали знати до війта. Війт пішов з людьми. Приходять до одного, виважують двері, а в хаті пустка. Відтак ідуть до другого, а там жінка лежить вбита на лавиці. Дав війт знати про це до уряду. Приїхала комісія, стали випитувати, але ніхто нічого не знає. Стали питати та чекати за тими братами, але дурно — пропали навіки. Ну, взяли люди та поховали ту жінку, а хати позамикали й ключ віддали війтові. Але чутка про це пішла світами. Учув її й наймолодший брат та й прийшов. А люди його пізнали й урадили, аби він собі ті братні маєтки забрав, бо то його отчизна.